ROMANYA'DA ARALIK 2020 PARLAMENTO SEÇİMLERİ VE YENİ HÜKÜMET

Turgut Kerem TUNCEL

Analist

Romanyada parlamento seçimleri 6 Aralık 2020de gerçekleştirildi. Yaklaşık üç hafta sonra, 28 Aralıkta, 3 parti ve ittifaktan oluşan bir hükümet kuruldu. Romanya 2021e bu yeni koalisyon hükümetiyle girdi.

Covid-19 salgını, var olan hükümetin salgınla mücadeledeki performansı hakkındaki tartışma ve şikâyetler, sağlık sisteminin durumu ve salgın nedeniyle daha da artan ekonomik sorunlar, seçim sürecine girildiğinde Romanyanın gündeminde öne çıkan başlıklar oldu. Dolayısıyla, seçime katılan parti ve adaylar seçim propagandalarında bu konular üzerinde durdular. Bunun yanında, ülkedeki yolsuzlukla mücadele konusu da bir başka önemli konuydu.

Seçimlere toplamda 23 parti ve ittifak katıldı. Bunun yanında, bağımsız adaylar da seçimlerde yarıştı. Ancak, yalnızca beş parti parlamentoda temsil edilmek için gerekli olan %5 ve üstü oy oranına ulaştı. Diğer partiler, ikisi hariç, ya %1in biraz üstünde oy aldılar yâda %1 seviyesinin altında kaldılar. Aslında Romanyadaki seçimlerin iki ana aktörünün Sosyal Demokrat Parti ve bunun karşısındaki merkez sağ Ulusal Liberal Parti ve merkez USR-Plus olduğu söylenebilir.

Romanyadaki Sosyal Demokrat Parti, söyleminde sol tınılar olan, Çavuşesku sonrası Romanyada en kurumsallaşmış, siyasi alanda en etkili ve önemli partilerden biri. Öte yandan bu parti, Romanyada kronik hale gelmiş yolsuzluk düzeni ile yozlaşmış siyaset ve siyasetçi sınıfının muhibbi olarak görülmekte. Bununla ilgili önemli bir not, 2020den bir önceki 2016 parlamento seçimlerinden sonra kurulan sosyal Demokrat Parti hükümetinin, Venedik Komisyonunun da ülkede hukukun üstünlüğü ilkesinin ihlali anlamına geldiği gerekçesiyle eleştirdiği hukuk reformuna dair eleştiriler ve yolsuzluk suçlamaları nedeniyle Ekim 2019da parlamentoda gerçekleştirilen güvensizlik oyu sonucu düşmüş ve yerine Ulusal Liberal Partinin gelmiş olmasıdır.

Seçimlerde, Sosyal Demokrat Partinin en önemli rakibi, Ekim 2019daki oylama sonucu hükümet olan, Romanyanın en eski ve köklü bir diğer partisi olan muhafazakâr merkez sağ eğilimli Ulusal Liberal Parti oldu. Bunun dışında, seçimlerde %5 barajını geçen diğer parti ve ittifaklar; merkez eğilimli,

Romanyada sandıklar açıldığında, Sosyal Demokrat Partinin %28.9, Ekim 2019da bu partinin yerine hükümete gelen Ulusal Liberal Partinin %25.2, USR-Plusun %15.4, Romanyanın Birliği için İttifakın %9.1 ve Romanya Macarları Demokratik İttifakının %5.7 oranında oy aldığı görüldü. Böylece, Sosyal Demokrat Parti seçimlerden ilk parti olarak çıktı. Bunun ardından Ulusal Liberal Partili Başbakan Ludovic Orban görevinden istifa etti. Ancak, Sosyal Demokrat Partinin aldığı oy ne tek başına hükümeti kurmasına ne de başbakan atamasına yeterli oldu. Ulusal Liberal Parti ve USR-Plusun Sosyal Demokrat Partiyle koalisyon yapmayı reddetmesi ve Ulusal Liberal Partili Cumhurbaşkanı Klaus Ohannisin hükümet kurmak üzere Sosyal Demokrat Partili bir başbakan atamaması ve hâlihazırdaki Finans Bakanı Florin Cituyu hükümeti kurması için geçici olarak başbakan olarak ilan etmesiyle, Sosyal Demokratları dışlayan bir koalisyon arayışı başladı. Nihayetinde, yaklaşık 3 hafta süren görüşme ve pazarlıklardan sonra, 28 Aralıkta, Ulusal Liberal Parti, USR-Plus ve Romanya Macarları Demokratik İttifakı arasında bir koalisyon hükümeti kuruldu.

Romanyada kurulan üçlü koalisyon parlamentodaki koltukların %55ine sahip. Dolayısıyla koalisyon hükümeti, milletvekilleri partilerinden ayrılmadığı sürece, yasama konusunda parlamentoda sorunla karşılaşmayacak. Bunun yanında, Cumhurbaşkanının Ulusal Liberal Partili olması nedeniyle hükümet ve Başbakan ile Cumhurbaşkanı arasında ideolojik-siyasi sürtüşmelerin yaşanması ve Cumhurbaşkanının yürütmeye zorluk çıkarma ihtimali söz konusu değil. Bu durum, yeni hükümet için kuşkusuz önemli bir avantaj. Bu durumda, koalisyon hükümeti için, koalisyon ortakları arasındaki uyumun sağlanması ve devam ettirilmesinin önem kazanacağı söylenebilir. Romanyada koalisyonların genelde uyumlu çalışmayı pek de başaramadıkları göz önünde bulundurulduğunda bunun, önümüzdeki günlerdeki en önemli mesele olacağı düşünülebilir.

2021in ilk günlerinde Romanyadaki siyasal durum genel hatlarıyla özetledikten sonra Romanyadaki siyasal ve toplumsal alana dair bazı tespitler yapmak yerinde olabilecek. İlk olarak 6 Aralık seçimlerinde Romanyalı seçmenin farklı kaynaklara göre yalnızca %31.8 ile %33.3lük bir kesiminin oy kullandığının altının çizilmesi gerekiyor. Bu endişe yaratacak düzeyde düşük bir oran. Romanyada komünizm sonrası dönemde gerçekleştirilen seçimlerde oy kullanma oranının ortalaması %51. 2016 parlamento seçimlerinde bu oran %39 olarak kaydedilmiş. Kuşkusuz %39da oldukça düşük bir oran ancak 2020de bu oran %6.1-%7.6 seviyesinde düşmüş. Kısacası, Romanyada 2020 seçimlerindeki oy kullanma oranı, rekor seviyedeki düşük bir oran.

Çeşitli yorumcular, Romanyalıların sandıklara gitmemesinin bir nedeni olarak Covid-19 salgınını gösteriyor. Elbette bu bir neden olabilir. Ancak, pandemi sırasında bazı Balkan ve Doğu Avrupa ülkelerinde de seçimler yapıldı ve bu ülkelerde seçimlere katılım, Romanyadakinden gözle görülür düzeyde yüksek gerçekleşti. Dolayısıyla, pandemi ancak kısmi bir açıklama olabilir. Bu

Romanyadaki toplumsal ve siyasal alanın nitelikleriyle ilgili iki olasılık söz konusu olabilir. Bunlardan ilki, refah düzeyi yüksek ülkelerdekine benzer şekilde, Romanya halkının ülkedeki koşullardan hayli memnun olduğu ve genel olarak siyasal aktörlere güven duydukları, bu nedenle siyasal süreçlerle pek de fazla ilgilenmedikleri, o ya da bu partinin iktidara gelmesinin hayatlarında önemli bir değişiklik yaratmayacağına inandıkları için sandığa gitmek konusunda bir zorunluluk hissetmedikleri olabilir. İkinci olasılık ise, Romanya halkının, hangi partiden olursa olsun siyasetçilerin ve genel olarak siyasetin ülkedeki olumsuz şartları düzeltmesinden ümidini kestiği için oy kullanma gereği hissetmemiş olmasıdır. Yani, ülkede bir türlü düzelmeyen sorunların yarattığı siyasete karşı güvensizlikten kaynaklı ilgisizlik, seçmenin sandığa gitmemesinin nedeni olabilir. Romanyadaki sosyoekonomik durum dikkate alındığında, ikinci olasılığın gerçeğe daha yakın olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Romanya toplumundaki bu depolitizasyon eğiliminin demokrasi açısından aslında ilk bakışta görüldüğünden daha riskli bir duruma işaret ettiği de söylenebilir.

Seçimlere düşük katılım konusunu bir kenara bırakırsak, partilerin son seçimlerde aldığı oyların 2016 yılındaki bir önceki seçimlerde aldıkları oylarla kıyaslanması da bazı önemli hususları gün yüzüne çıkartıyor. Sosyal Demokrat Parti 2016da % 45.5 oy almışken, 2020de %28.9 oy aldı. Yani 4 sene içinde %15den fazla bir oy kaybı yaşadı. Ulusal Liberal Parti ise oylarını %20den %25.2 ye yükseltti. Yani beş puan kadar bir artış sağlayabildi. USR-Plus da %8.9luk oy oranını %15.4e çıkarmayı başardı.

2016 ve 2020deki oy oranlarındaki değişim, Romanyada sol bir söylem kullanan Sosyal Demokratların gerilemekte, merkez ve merkez sağ eğilimlerin güçlenmekte olduğunu gösteriyor. Ancak, Romanyadaki siyasal eğilimlerle ilgili bundan daha önemli bir durum söz konusu. Bu, ülkede radikal sağın hızlı yükselişi. Aralık 2019da kurulan aşırı sağcı Romanyanın Birliği için İttifak, Aralık 2020deki seçimlerde %9.1 oy alarak seçimi dördüncü olarak tamamladı ve parlamentoda temsil hakkı kazandı. Sonuçta bir yandan merkez ve merkez sağ, öte yandan aşırı sağ Romanyada yükselişte. Ancak, bunların yanında, esas yükselişte olan şeyin ülkedeki siyasete dair duyulan kuşku ve ümitsizlik ve bunlardan kaynaklanan depolitizasyon olduğunun da bir kez daha altının çizilmesinde fayda olacak.

Aslında aşırı sağın yükselişi ile toplumdaki depolitizasyonun birbirini besleyen süreçler olduğunu siyaset bilimi literatüründen de biliyoruz. Ayrıca, sağın yükselişinin Doğu Avrupada son yıllarda daha da çok görünür hale gelen bir eğilim olduğunun da altının çizilmesinde fayda olacak. Dolayısıyla, Romanyada ortaya çıkan tablo, bu ülkeye has bir şey değil. Tabii ki bu genellik, Romanyada depolitizasyon ve aşırı sağın yükselişinin normalleştirilmesi ve ortaya çıkardığı tehlikelerin hafife alınmasına neden olmamalı. Romanyada toplumsal ve siyasal alanda, uzun vadeli sonuçları olabilecek ciddi bir durum söz konusu.

Son olarak Romanyada kısa ve orta vadede gündeme hâkim olması ihtimali yüksek meselelere değinmek gerekirse; ekonominin bunların başında geleceği söylenebilir. Nitekim, hükümet kurulduktan hemen sonra Gayri Safi Milli Hasıladaki açığın kapatılması ve Covid-19 salgınından olumsuz etkilenen firma ve çalışanların desteklenmesini öngören bazı tedbirlerin alınacağını açıkladı. Sosyal Demokrat Parti ise açıklanan tedbirleri kemer sıkma politikası olarak niteleyerek muhalefetteki ilk adımını attı. Anlaşılan muhalefet, hükümetin ekonomi alanındaki politikalarına destek vermekten imtina edecek ve Romanyadaki siyasal tartışmalarda ekonomi ile ilgili konular ön planda kalacak. Bitirirken, Romanyanın 2021 yılı bütçesinin Şubat ayı başında açıklanacağını da belirtelim. Bu süreçte, hem iktidarın hem de muhalefetin neler yapacağını hep birlikte göreceğiz.

* *Foto: Euractiv.com*

Yazar Hakkında :

Dr. Turgut Kerem Tuncel, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) kıdemli analisttir. Avrasya jeopolitiği, Geniş Karadeniz Bölgesi, Güney Kafkasya, Karabağ ihtilafı ve Türk-Ermeni ilişkileri hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Atıfta bulunmak için: TUNCEL, Turgut Kerem. 2026. "ROMANYA'DA ARALIK 2020 PARLAMENTO SEÇİMLERİ VE YENİ HÜKÜMET ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 5. Ocak 25. Erişim Kasım 01, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/ROMANYA-DA-ARALIK-2020-PARLAMENTO-SECIMLERI-VE-YENI-HUKUMET-1

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır